55 373

– tik daudz oficiāli reģistrēto bezdarbnieku Latvijā bija 31. jūlijā. Visvairāk bezdarbnieku bija reģistrēts Rīgas reģionā, t. i., Pierīgā – 20 419, Latgalē – 16 505 un Rīgā – 12 626, rāda Nodarbinātības valsts aģentūras apkopotie dati.

DZELZCEĻA kravu pārvadājumu apmērs šogad septiņos mēnešos Latvijā samazinājies par 10,8% salīdzinājumā ar 2018. gada attiecīgo periodu un bija 25 miljoni tonnu, vēsta Satiksmes ministrija. Tostarp starptautisko pārvadājumu apmērs veidoja 24,273 miljonus tonnu, kas ir kritums par 11,1% salīdzinājumā ar 2018. gada septiņiem mēnešiem. LETA

LATVIJAS OSTĀS šogad septiņos mēnešos pārkrāva 37,293 miljonus tonnu kravu, kas ir par 1,8% mazāk nekā attiecīgajā periodā pērn, liecina Satiksmes ministrijas apkopotā informācija. Līderpozīcijā pārkrauto kravu apmēra ziņā šogad septiņos mēnešos bija Rīgas osta, kurā pārkrāva 18,699 miljonus tonnu, kas gan ir par 10,5% mazāk nekā 2018. gada attiecīgajā periodā. LETA

AVIOKOMPĀNIJA *SmartLynx Airlines* šogad plāno pārvadāt 3,6 miljonus pasažieru, informē *SmartLynx Airlines* valdes loceklis Žīgimants Surints. «Pieprasītākie lidojumu galamērķi ir Turcija, Grieķija, Bulgārija un Spānija,» atklāj Ž. Surints. Baltijas reģionā *SmartLynx Airlines* sadarbojas ar vairākiem tūrisma operatoriem, to vidū ir *Novatours*, *Tez Tours* un citi. LETA

sleja

Vērojama ārējo faktoru ietekme

Mārtiņš Āboliņš*

LATVIJAS ražotāji arvien vairāk izjūt globālās ekonomikas bremzēšanos, un jūnijā apstrādes rūpniecības pieaugums Latvijā ir noslīdējis līdz zemākajam līmenim vairāk nekā trīs gadu laikā. Kā liecina Centrālās statistikas pārvaldes informācija, jūnijā ražošanas apjomi Latvijas apstrādes rūpniecībā auguši tikai par 0,8% salīdzinājumā ar pērnā gada jūniju. Vienlaikus kopējie Latvijas rūpniecības rādītāji jūnijā gan ir uzlabojušies salīdzinājumā ar gada pirmajiem mēnešiem, jo, kā jau iepriekš tika gaidīts, līdz ar labvēlīgākiem laika apstākļiem ievērojami auguši ražošanas apjomi enerģētikā. Salīdzinājumā ar pērnā gada jūniju izlaide enerģētikā augusi par vairāk nekā 20%, tādējādi kopējie ražošanas apjomi Latvijas rūpniecībā jūnijā palielinājušies par 4,4%.

Pozitīvais pieaugums enerģētikā, protams, ir laba ziņa, taču tās ir īstermiņa sezonālas svārstības bez izteikta pieauguma tendences, un ilgākā terminā Latvijas rūpniecības attīstība ir atkarīga no apstrādes rūpniecības, kur pēdējā laikā ziņas nav ļoti iepriecinošas. Kopš gada sākuma jauno pasūtījumu apjoms apstrādes rūpniecībā ir ievērojami samazinājies, un īpaši izteikts pasūtījumu kritums vērojams kokapstrādē. Pēc pērnā gada koksnes cenu rekordiem, kas veicināja gan papildu mežizstrādi, gan ražošanu, koksnes cenas šogad ir jūtami samazinājušās, un tas kopā ar *Brexit* izraisītu pieprasījuma kritumu Lielbritānijā ļoti ietekmē rūpniecību Latvijā. Līdzīga situācija šobrīd vērojama arī Lietuvā un Igaunijā, un faktiski ir noticis tas, kas tika prognozēts gada pirmajā pusē. Baltijas rūpniecības noturība pret ārējiem satricinājumiem nav neierobežota, un, rūpniecības lejupslīdei Eiropā, kā arī citviet pasaulē ieilgstot, tas arvien vairāk sāk ietekmēt arī mūsu ražotājus.

No nozaru viedokļa jūnijā lielas izmaiņas Latvijas apstrādes rūpniecībā nav vērojamas. Visstraujākais pieaugums jau atkal bija vērojams elektrisko iekārtu un metālizstrādājumu ražošanā, kur ražošanas apjomi palielinājās par attiecīgi 23,9% un 19% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo ceturksni. Tikmēr kokapstrāde un pārtikas ražošana jūnijā saglabājās pērnā gada līmenī, savukārt līdzīgi kā iepriekšējos mēnešos ražošanas apjomi samazinājās būvmateriālu un apģērbu ražošanā, par attiecīgi 6,2% un 10%. Taču jūnijā ražošanas apjomi samazinājās arī nozarēs, kur iepriekš bija vērojams straujš ražošanas apjomu pieaugums. Salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo mēnesi dažādu iekārtu, auto detaļu, kā arī datoru un optisko iekārtu ražošana jūnijā samazinājās par attiecīgi 11,6%, 8,5% un 7,3%. Tas saistīts gan ar ārējiem faktoriem, gan ar to, ka iepriekšējās investīcijas šajās nozarēs ir sevi izsmēlušas un bez jaunām investīcijām kāpināt ražošanas apjomus tajās nebūs iespējams.

Baltijas rūpniecības noturība pret ārējiem satricinājumiem nav neierobežota

Raugoties uz gada otro pusi, es neesmu optimistiski noskaņots par Latvijas apstrādes rūpniecības perspektīvām. Ražošanas noskaņojuma rādītāji pasaulē, bet it īpaši Eiropā, turpina virzību tālāk recesijas zonā, jaunie eksporta pasūtījumi pasaulē mazinās un šobrīd ir maz cerību uz situācijas uzlabošanos šā gada trešajā vai ceturtajā ceturksnī.●

*Bankas *Citadele* ekonomists

Rubrikā *Uzņēmēja sleja* ikvienam uzņēmējam un uzņēmuma vadītājam ir iespēja paust savu viedokli par notiekošo ekonomikas un finanšu jomā valstī, pastāstīt par aktualitātēm un sasniegumiem pārstāvētajā nozarē un uzņēmumā. Rakstiet:

magda.riekstina@dienasmediji.lv

Britu mārciņai straujākas svārstības

Kurss pret eiro var krist līdz jaunam vēsturiskajam minimumam un drīzumā pietuvoties paritātei

Mārtiņš Apinis

SĀKOTNĒJI šķietami nenopietnā dažu britu politiķu ideja par to, ka Lielbritānija varētu izstāties no Eiropas Savienības (ES), tā vairojot dažu politiķu popularitāti vēlētāju acīs, politiķiem vainagojusies ar iekrišanu pašu izliktajos slazdos. Turklāt ir sagādātas problēmas valsts ekonomikai un nacionālā valūta – britu mārciņa – ir zaudējusi vērtību, tās kursam pret eiro tuvojoties vēsturiskajam minimumam.

Kopš 2015. gada vasaras, kad mārciņa bija sasniegusi savu pēdējo lokālo maksimumu krietni virs 1,40 eiro atzīmes par vienu britu valūtas vienību un Eiropas lielākās salas politiķi, pietiekami nenovērtēdami savu vēlētāju intelekta pakāpi, sāka mētāties ar domugraudiem par Apvienotās Karalistes aiziešanu no ES, mārciņas vērtība ir zaudējusi apmēram ceturto daļu vērtības. Pagājušās nedēļas izskaņā kurss atradās nedaudz virs 1,08 eiro atzīmes, tādējādi pietuvojoties vēsturiski zemākajam punktam.

▲ **PASTĀVOT** neskaidrībai par to, kā Apvienotā Karaliste atstās Eiropas Savienību, un to, kāda būs šīs valsts tālākā ekonomiskā attīstība, britu valūta investoru uzticību zaudē aizvien vairāk, un nav izslēgts, ka nākamajos mēnešos mārciņas kurss pret eiro var sarukt vēl vairāk. Attēlā – gājēji pie valūtas maiņas punkta Londonā. FOTO – EPA/SCANPIX

Nekas nav skaidrs

«Stāstā par britu mārciņu ir skaidrs tas, ka nekas nav skaidrs. Atsaucoties uz Anglijas Centrālās bankas informāciju, tirgus aptaujas vēsta, ka bezvienošanās izstāšanās ir, tā sakot, iecenota par 50%. Jaunais premjerministrs Boriss Džonsons aizstāv Lielbritānijas izstāšanos no ES 31. oktobrī, pat ja notiek izstāšanās bez vienošanās. Tādā gadījumā Lielbritānijas tirdzniecības attiecības turpmāk noteiktu tikai Pasaules Tirdzniecības organizācijas noteikumi,» situāciju komentē *Swedbank* Finanšu tirgus daļas korporatīvo klientu jomas vadītājs Imants Svilāns.

Arī *Rietumu bankas* Resursu un finanšu tirgu pārvaldes vadītāja vietnieks Pāvels Golubevs norāda uz to, ka pēc kārtējām neveiksmīgām sarunām ar ES un iespējamā «bezvienošanās breksita» priekšvakarā Lielbritānijas valūta paķlauta spēcīgam spiedienam. Tomēr vienlaikus viņam rodas iespaids, ka tirgus jau ir noguris reaģēt uz visiem jaunumiem, kas saistīti ar Lielbritānijas izstāšanos no ES bez vienošanās. Tādas kursa svārstības dienas laikā, kādas bija 2016. gada Jāņu naktī, kad pēc referenduma rezultātu paziņošanas sterliņu mārciņas kurss kritās par vairāk nekā 10% attiecībā pret dolāru un gandrīz par 10% attiecībā pret eiro, pēc tam vairs nebija novērotas, stāsta *Rietumu bankas* eksperts.

Cik tālu mārciņas kurss varētu krist, ir grūti prognozēt. Pāvels Golubevs

Tomēr viņš piebilst, ka Apvienotās Karalistes vienpusējas izstāšanās no ES gadījumā atkal ir iespējamas valūtas kursa straujas pagaidu svārstības un mārciņas vērtība, visticamāk, turpinās samazināties. «Kā zināms, Lielbritānijas jaunais premjerministrs Boriss Džonsons paziņoja, ka nepieciešamības gadījumā ir gatavs izvest Lielbritāniju no ES sastāva bez vienošanās, turpretī parlamentā vērojamas nopietnas domstarpības. Tuvākajā parlamenta sēdē, kas paredzēta septembra sākumā, Darba partijas līderis Džeremijs Korbins, iespējams, izvirzīs jautājumu par neuzticības balsojumu premjerministram,» piebilst P. Golubevs.

Iespējama paritāte

Rietumu bankas eksperts neizslēdz iespēju, ka pie pašreizējiem tirgus nosacījumiem tuvākajā nākotnē mārciņas kurss pret eiro var nokristies līdz paritātei jeb, vienkāršotā valodā runājot, līdz 1:1 līmenim. «Nav izslēgts, ka sterliņu mārciņas kurss atjaunos savu vēsturisko minimālo vērtību, vēl pirms būs skaidra izpratne par turpmākajām Lielbritānijas un ES savstarpējām attiecībām. Taču to, cik tālu kurss varētu krist, ir grūti prognozēt,» vērtē P. Golubevs.

Kas attiecas uz svārstībām ilgākā laika perspektīvā, tad, viņaprāt, jāņem vērā fundamentāli makroekonomiski faktori. *Rietumu bankas* eksperts vērš uzmanību, ka pagājušajā nedēļā Anglijas Centrālās bankas vadītājs Marks Kārnijs samazināja valsts ekonomikas izaugsmes prognozi 2019. un 2020. gadam, bet prognozēja inflācijas palielināšanos, tādējādi ļaujot saprast, ka Lielbritānijas izstāšanās ar vienošanos gadījumā mārciņas bāzes procentu likme var palikt bez izmaiņām vai pat palielināties. Palielinoties kādas valūtas procentu likmei, tā investoriem kļūst pievilcīgāka. Britu mārciņas gadījumā tas varētu izpausties jo īpaši, jo vienlaikus Eiropas Centrālās bankas pašreizējo vēsturiski zemāko procentu likmju politikai ir paredzams turpinājums. Savukārt ASV Federālo rezervju sistēma nesen pirmo reizi kopš iepriekšējās finanšu krīzes perioda veica dolāra bāzes procentu likmes samazināšanu un ir likusi noprast, ka darīs to arī turpmāk. Valdot šādam monetārajam fonam, pēc P. Golubeva domām, pastāv iespēja, ka mārciņas kurss palielināsies gan pret dolāru, gan eiro.

Arī I. Svilāns norāda uz Lielbritānijas ilgtermiņa makroekonomiskajiem izaicinājumiem. Proti, tā dēvētais valsts tekošā konta deficīts ir viens no lielākajiem starp attīstītajām pasaules ekonomikām, un, lai arī mārciņa ir vāja, tas pagaidām nepalīdz jūtami uzlabot situāciju eksporta jomā. Tradicionāli valūtas kursa kritums eksportu padara lētāku, ļaujot tam kļūt konkurētspējīgākam, savukārt imports kļūst dārgāks.

Britu mārciņas kurss pret eiro

Eiro skaits par vienu mārciņu (kurss ir noapaļots)

Avots: Investing.com

I. Svilāns norāda arī uz to, ka britu iepriekš spēcīgais finanšu sektors vairs nav ekonomikas virzītājspēks, kā tas bija iepriekš. «Produktivitātes pieauguma potenciāls arī ir ļoti vājš. Kopumā prognozes par mārciņas vērtības izmaiņām liecina, ka tās vērtība pret eiro un dolāriem varētu nostabilizēties zemākā līmenī salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem,» teic *Swedbank* pārstāvis. Atšķirība no *Rietumu bankas* eksperta viņš norāda uz to, ka Anglijas Centrālā banka plāno procentu likmju mazināšanu, kas varētu negatīvi ietekmēt mārciņas vērtību īstermiņā, bet palīdzētu ekonomikas attīstībai vidējā terminā. «Nav īsti skaidrs, kādu efektu atstās Borisa Džonsona izziņotās fiskālās politikas stratēģija, kuras mērķis ir mazināt negatīvo efektu bezvienošanās gadījumā. Secinājums ir tāds, ka ir gaidāms ļoti svārstīgs laiks mārciņai un diez vai tās vērtība nostiprināsies līdz līmeņiem, ko redzējām pirms *Brexit* balsojuma,» secina I. Svilāns.

Traucēs eksportam

Mārciņas kursa tālākā virzība ir svarīga arī Latvijai. Jo zemāks būs Lielbritānijas valūtas kurss, jo zemākus ienākumus gūs mūsu valsts eksportētāji, kad par pārdotajām precēm iegūtās mārciņas tiks pārvērstas eiro. Valūtas risku hedžēšana, protams, var palīdzēt, taču, ja tas notiek pie aizvien zemākiem kursiem, ienākumi var samazināties šā vai tā. Statistikas dati liecina, ka šā gada maijā Lielbritānija bija sestais lielākais Latvijas preču eksporta tirgus, veidojot 5,3% no valsts kopējā eksporta. Jāpiebilst, ka Apvienotās Karalistes tirgus ir ļoti nozīmīgs Latvijas kokshes produkcijas eksportētājiem, kuriem šobrīd sarežģījumus var radīt pasaules ekonomikas kopējā atdzišana un ar to saistīta bremzēšanās būvniecībā un transportlīdzekļu ražošanā. Līdz ar to katrs tirgus ir svarīgs, un, ja kādā no tiem nosacījumi pasliktinās, tas var atstāt dziļākas rētas nozares uzņēmumu bilancēs.

Tāpat ir jāņem vērā, ka, pārrēķinot eiro izteiksmē, var kristies arī Lielbritānijā strādājošo mūsu valsts iedzīvotāju algas, līdz ar to samazināsies arī viņu iespējas tērēt naudu Latvijā. Tomēr būtiskākie zaudējumi saistās ar eksportu. Tiesa, vēl nevar apgalvot, ka tieši Lielbritānija būs tā, kura Latvijas eksportētājiem iecirtīs vislielākos robus. Šobrīd sevišķi perspektīvi neizskatās arī eirozonas tirgi, sevišķi Vācija, kuras ekonomika cieš no konjunktūras pasliktināšanās autobūvē. Lielbritānijai atšķirībā no eirozonas ir iespējas vieglāk ekonomiku sabalansēt ar dažādām monetārām metodēm, kas var sekmēt šīs valsts pievilcības atjaunošanos eksportētāju skatījumā.●

IZVĒLAS VIDEI DRAUDZĪGUS AUTO

KOPŠ šī gada sākuma autotirgotājs *Wess Motors Toyota* pārdevis 850 jaunu *Toyota* auto, no kuriem 319 bija hibrīdauto. «Visā pasaulē aktuāls ir vides aizsardzības jautājums, tāpēc iedzīvotāji priekšroku dod videi draudzīgākiem auto. Pieprasījums pēc hibrīdauto ar katru gadu pieaug,» skaidro *Wess* izpilddirektors Aleksejs Radionovs. *Wess Motors Toyota* dati rāda, ka populārākie *Toyota* automobiļu modeļi šī gada pirmajos sešos mēnešos bija *Toyota RAV4*, *Toyota Corolla* un *Toyota Yaris*. 2018. gadā *Wess Motors Toyota* pārdeva 1415 jaunas *Toyota* automašīnas, kas bija par 98 auto vairāk nekā 2017. gadā. 28% no pērn pārdotajiem auto bija hibrīdauto. LETA

VAIRĀK DARĪJUMU AR DZĪVOKĻIEM

ŠĀ gada pirmajā pusgadā Rīgā veikti 1162 darījumi ar dzīvokļiem jaunajos projektos, no tiem 872 darījumi – ar dzīvokļiem mikrorajonos, bet 290 darījumi – ar dzīvokļiem pilsētas centrā. Savukārt pērn pirmajā pusgadā tika īstenoti 887 darījumi ar dzīvokļiem jaunajos projektos, to vidū 592 darījumi mikrorajonos un 295 centrā, vēsta nekustamo īpašumu kompānija *Arco Real Estate*. Šā gada pirmajā pusgadā 83% darījumu notika cenu robežās no 40 000 līdz 130 000 eiro, bet vismazāk darījumu bija cenu amplitūdā no 200 000 līdz 250 000 eiro. LETA

KRITUŠĀS PIENA IEPIRKUMA CENAS

LATVIJĀ šogad jūlijā nodotā svaigpiena apmērs, salīdzinot ar jūliju pērn, pieaudzis par 6,7% un bija 74 027 tonnas, vēsta Lauksaimniecības datu centrs. Eiropas Komisijas Piena tirgus novērošanas centra dati par Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu provizoriskajām piena iepirkumu cenām liecina, ka Latvijā piena iepirkuma cena šogad jūlijā bija 283,2 eiro tonnā, kas ir par 0,7% mazāk kā mēnesi iepriekš un par 16% mazāk kā vidēji ES. Savukārt Lauksaimniecības datu centra aplēses liecina, ka vidējā piena iepirkuma cena šogad jūlijā Latvijā bija 284,4 eiro par tonnu, kas ir par 1,3% mazāk kā mēnesi iepriekš. LETA

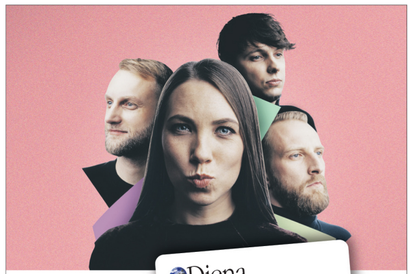

ASTRO'N'OUT
MULTITŪRE

Koncerti atspoguļos albuma dejisko un enerģisko pusi ar jaunajiem singliem, kā arī ļaus klausītājiem atcerēties iepriekšējo piecu albumu labākās *Astro'n'out* dziesmas.

UZRĀDI UN SAŅEM
15% ATLAIDI BIĻETĒM
UZ KONCERTIEM

12. OKTOBRĪ PLKST. 19.00 Kultūras centrā *Sīguldas Devons* Pils ielā 10,
19. OKTOBRĪ PLKST. 19.00 Alūksnes Kultūras centrā Brūža ielā 7,
27. OKTOBRĪ PLKST. 17.00 koncertzālē *Lielais dzintars* Radio ielā 8 Liepājā,
10. NOVEMBRĪ PLKST. 17.00 Jelgavas kultūras namā K. Barona ielā 6,
29. NOVEMBRĪ PLKST. 20.30 koncertzālē *Pērlodium Rīga* Marijas ielā 21,
1. DECEMBRĪ PLKST. 17.00 Vidzemes koncertzālē *Cēsis* Raunas ielā 12

www.astronout.lv

Biļetes ar atlaidi var iegādāties *Biļešu servisa* kasēs vai internetā: bilesuserviss.lv, aula.lv, vietā "KODS" ievadot savas *Dienas* Drauga kartes numuru

UZZINI VAIRĀK www.abone.diena.lv/ddk
Piedāvājumi tikai *Dienas* Drauga kartes īpašniekiem